

Τα σπαρακτικά γράμματα του Βαν Γκογκ στον αδερφό του Τεό

Σε όλη του ζωή ο μεγάλος ζωγράφος πάλευε με τα σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα που αντιμετώπιζε.

Σε όλη του ζωή ο μεγάλος ζωγράφος πάλευε με τα σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα που αντιμετώπιζε και με την ανέχεια, καθώς, όσο ζούσε, δεν είχε καταφέρει να πουλήσει παρά έναν μόνο πίνακα. Ο κατά τέσσερα χρόνια νεότερος αδελφός του, Τεό, ήταν εκείνος που τον στηρίζει οικονομικά και μοιραζόταν τις καλλιτεχνικές και προσωπικές του αγωνίες μέχρι το τέλος. Η συγκινητική σχέση ανάμεσα στα δύο αδέρφια, τον ζωγράφο και τον επιτυχημένο έμπορο τέχνης, ξεδιπλώνεται ανάγλυφα μέσα από τις εκατοντάδες επιστολές που έστειλε ο Βίνσεντ στον Τεό – επιστολές στις οποίες «μια καλλιτεχνική ψυχή δείχνει όλο το θεϊκό μεγαλείο της».

Ενδεικτικά:

Βασμ, Ιούνιος 1879

Δεν ξέρω καλύτερο ορισμό της τέχνης απ' αυτόν εδώ: «Τέχνη είναι ο άνθρωπος που προστίθεται στη φύση», τη φύση, την πραγματικότητα, την αλήθεια, μα με μια σημασία, με μια σύλληψη, μ' έναν χαρακτήρα που φανερώνει ο καλλιτέχνης, και που σ' αυτά δίνει έκφραση, τα «αποδεσμεύει», τα ξεδιαλύνει, τα λυτρώνει, τα φωτίζει. Ένας πίνακας του Μωβ ή του Μαρί ή του Ισραέλς λέει περισσότερα και μιλάει πιο καθαρά απ' την ίδια τη φύση. Ερωτεύεσαι καμιά φορά, Τεό; Θα 'θελα να ερωτευόσουν, γιατί, πίστεψέ με, οι «μικρές δυστυχίες» έχουν κι αυτές την αξία τους. Είσαι απελπισμένος, υπάρχουν στιγμές που νομίζεις πως βρίσκεσαι στην κόλαση, μα υπάρχει και κάτι άλλο, κάτι το καλύτερο.

Ιούλιος 1880

Η αλήθεια είναι πως τότε κέρδιζα το ψωμί μου και τότε με τάζε από συμπόνια κανένας φίλος, έζησα όπως μπόρεσα, άλλοτε καλά και άλλοτε άσχημα, όπως έρχονταν τα πράγματα, η αλήθεια είναι πως έχασα την εμπιστοσύνη πολλών ανθρώπων, πως τα οικονομικά μου βρίσκονται σε αξιοθρήνητη κατάσταση, πως το μέλλον μου είναι αρκετά σκοτεινό, πως μπορούσα να κάνω κάτι καλύτερο, πως έχασα καιρό κερδίζοντας το ψωμί μου, πως οι μελέτες μου βρίσκονται κι αυτές σ' αρκετά αξιοθρήνητη κι απελπιστική κατάσταση, και πως μου λείπουν πολλά, αφάνταστα περισσότερα απ' όσα έχω. Αυτό όμως σημαίνει ξεπεσμό και πως δεν κάνω τίποτα; Ίσως πεις: μα γιατί δε συνέχισες τις σπουδές σου, όπως θα θέλαμε, πηγαίνοντας στο Πανεπιστήμιο; Τούτο μονάχα θα σου απαντήσω: θέλεις πολλά λεφτά γι' αυτό – κ' εξάλλου η σταδιοδρομία αυτή δεν είναι πιο λαμπρή από κείνη που ακολουθώ σήμερα. Μα πρέπει να συνεχίσω τον δρόμο που πήρα – αν δεν κάνω τίποτα, αν δε μελετάω, αν δεν ερευνώ πια, είμαι χαμένος. Αλίμονο, τότες, σε μένα....